

นิพนธ์ฉบับ

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวแบบอิสระ

อภิชา น้อมศิริ, ญลันนี พงศ์ไพฑูรย์สิน

บทคัดย่อ

- บทนำ:** ในปัจจุบันการท่องเที่ยวแบบอิสระได้รับความนิยมมากขึ้น หากนักท่องเที่ยวอิสระมีการเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการเดินทางท่องเที่ยวไม่ดีพอ อาจก่อให้เกิดการเจ็บป่วยไปจนถึงขั้นเสียชีวิตในต่างแดนได้ การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ
- วิธีการศึกษา:** การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ โดยมีอาสาสมัครซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบอิสระชาวไทยเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 399 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไคสแควร์
- ผลการศึกษา:** ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการเตรียมตัวด้านสุขภาพ พบว่าระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน โรคประจำตัว และประวัติการได้รับวัคซีนก่อนการเดินทางไปต่างประเทศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเตรียมตัวด้านสุขภาพ ทั้ง 4 ด้าน คือ พฤติกรรมการแสวงหาข้อมูลด้านสุขภาพ พฤติกรรมการเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย พฤติกรรมการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจ และพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมด้านการป้องกันความเสี่ยงจากความเจ็บป่วยและอันตรายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- วิจารณ์:** การเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศเป็นเรื่องสำคัญและต้องคำนึงถึงเป็นอันดับต้นๆ ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนากลยุทธ์การณรงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างความตระหนัก ตลอดจนพัฒนาข้อมูลข่าวสาร และช่องทางการสื่อสารเกี่ยวกับแนวทางการเตรียมตัวด้านสุขภาพให้กับนักท่องเที่ยวแบบอิสระ

คำสำคัญ: การเตรียมตัวด้านสุขภาพ, การเดินทางท่องเที่ยว, นักท่องเที่ยวแบบอิสระ

วันที่รับบทความ: 9 พฤษภาคม 2561

วันที่อนุญาตให้ตีพิมพ์: 7 สิงหาคม 2561

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยเฉพาะการคมนาคมขนส่ง ทำให้การเดินทางไปมาระหว่างประเทศสามารถทำได้สะดวกรวดเร็วมากขึ้น และมีแนวโน้มการเดินทางสูงขึ้นทุกปี สำนักงานสถิติแห่งชาติร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)¹ ได้ทำการสำรวจพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของชาวไทย ในปี พ.ศ. 2558 จำนวน 63,060 ราย มีผู้เดินทางท่องเที่ยวร้อยละ 64.9 โดยในรอบปี 2553 - 2556 มีผู้เดินทางท่องเที่ยวร้อยละ 50.1, 54.8, 57.8, 64.7 และ 64.9 ตามลำดับ

ข้อมูลจากศูนย์วิจัยด้านตลาดการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย² ยังแสดงให้เห็นว่าในระหว่างปี พ.ศ. 2554 - 2557 นักท่องเที่ยวชาวไทยมีการเดินทางไปต่างประเทศมากขึ้น และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี รวมถึงมีแนวโน้มที่จะพำนักรักษาพยาบาลในต่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีการเดินทางเอง หรือกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบอิสระ เนื่องจากการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวแบบอิสระ มักจะไปครั้งละหลายวันบางครั้งอาจนานเป็นเดือน รวมถึงอาจมีการเดินทางไปท่องเที่ยวหลากหลายสถานที่ ซึ่งก็จะยิ่งเพิ่มความเสี่ยงด้านสุขภาพมากขึ้น ทั้งนี้ ในการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ นักท่องเที่ยวจะต้องเผชิญกับสภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศรวมถึงโรคประจำถิ่นที่แตกต่างจากประเทศไทย ตลอดจนภาษาและวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมที่แตกต่างในแต่ละประเทศ ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดผลกระทบทางสุขภาพทั้งทางกายหรือทางจิตใจ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพของผู้เดินทางท่องเที่ยว ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความเจ็บป่วยตั้งแต่ไม่รุนแรงจนถึงรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิตได้

ดังนั้น นักท่องเที่ยวแบบอิสระ จึงควรทราบข้อมูลโรคและภัยสุขภาพต่างๆ ที่จำเป็น รวมถึงควรทราบแนวทางหรือวิธีการการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค ซึ่งจะเป็นการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพก่อนการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อป้องกันการเจ็บป่วยและป้องกันโรคที่อาจมาจากการท่องเที่ยวต่างประเทศได้³ ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการเดินทางของนักท่องเที่ยวแบบอิสระชาวไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการท่องเที่ยวต่างประเทศ เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการสื่อสารรณรงค์ และสร้างความรู้ ความเข้าใจให้นักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปต่างประเทศเกิดความตระหนักในเตรียมความพร้อมในด้านสุขภาพต่อไป

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการท่องเที่ยวต่างประเทศ กลุ่มประชากรที่ทำการศึกษาคือ กลุ่มนักท่องเที่ยวแบบอิสระชาวไทย อ้างอิงข้อมูลจากจากศูนย์วิจัยด้านตลาดการท่องเที่ยว² การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ปี 2557 มีจำนวนประมาณ 48,696,420 คน จากนั้นผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะผู้ให้ข้อมูลดังนี้

1) เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศด้วยตนเองโดยอิสระชาวไทย โดยไม่ผ่านบริษัทนำเที่ยว แต่อาจจะใช้บริการของบริษัทนำเที่ยวในการอำนวยความสะดวกบางส่วน เช่น การจองบัตรโดยสารเครื่องบิน การจองที่พัก เป็นต้น

2) มีการวางแผน และมีการท่องเที่ยวต่างประเทศ

3) มีการพักค้างคืนในประเทศนั้นๆ

4) มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งการเลือกตัวอย่าง และขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อถือได้ 95% ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% พบว่าจำนวนตัวอย่างจะต้องไม่น้อยกว่า 400 คน มีอาสาสมัครซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบอิสระชาวไทยยินยอมเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่างและกรอกข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์จำนวนทั้งสิ้น 399 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการท่องเที่ยว โดยเป็นคำถามเพื่อวัดพฤติกรรมการเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการท่องเที่ยว ได้แก่ พฤติกรรมการแสวงหาข้อมูลด้านสุขภาพ พฤติกรรมการเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย พฤติกรรมการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจ พฤติกรรมการเตรียมความพร้อมด้านการป้องกันความเสี่ยงจากการเจ็บป่วยและอันตราย โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaire) ไปขอความอนุเคราะห์เพื่อเก็บข้อมูลจากสมาชิกใน Facebook Fanpage “บันทึกคนขึ้นเที่ยว” ระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม 2559 - วันที่ 31 มกราคม 2560

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยทำการตรวจสอบหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ตลอดจนความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) โดยนำ

แบบสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของเครื่องมือ โดยนำไปทดลองใช้ (Try – Out) กับผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงที่กำหนดไว้ จำนวน 30 คน โดยวิธีการหาค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของ Cronbach ซึ่งผลที่ได้จากพฤติกรรมการเตรียมตัวด้านสุขภาพ ก่อนการท่องเที่ยวต่างประเทศในแบบสอบถามได้ค่าความน่าเชื่อถือที่ 0.890 สามารถสรุปได้ว่า แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้จริง

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ใช้สถิติความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Analysis) ใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-Square Test)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน และร้อยละ ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวแบบอิสระ (n = 399)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	164	41.1
หญิง	235	58.9
2. อายุ		
(Min = 18 ปี Max = 67 ปี $\bar{X}$ = 28.74, S.D. = 7.144)		
18 - 30 ปี	271	67.9
31 - 40 ปี	105	26.3
มากกว่า 40 ปีขึ้นไป	23	5.8
3. สถานภาพสมรส		
โสด	317	79.5
ไม่โสด	82	20.5
4. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	48	12.0
ปริญญาตรี	276	69.2
สูงกว่าปริญญาตรี	75	18.8
5. อาชีพ		
รับราชการ พนักงานภาครัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจ	72	18
พนักงานเอกชน	177	44.4
ธุรกิจส่วนตัว (ค้าขาย, อาชีพอิสระ)	49	12.3
นักเรียน/นักศึกษา	59	14.8
อื่นๆ	42	10.5

ข้อพิจารณาจริยธรรม

การศึกษานี้ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ 1 (คณะแพทยศาสตร์) (MTU-EC-CF-1-096/59) โดยอาสาสมัครที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักมีสิทธิ์ที่จะถอนตัวได้ทุกเมื่อโดยไม่มีผลกระทบใดๆ และข้อมูลที่ได้จะเก็บไว้เป็นความลับ การนำเสนอผลการศึกษานำเสนอเป็นภาพรวม ไม่มีการอ้างอิงผลการวิจัยเป็นรายบุคคล และได้ขอคำยินยอมจากผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนก่อนศึกษา

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยนำข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งเป็นปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวแบบอิสระ จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 399 คน รายละเอียดแสดงตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน และร้อยละ ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวแบบอิสระ (n = 399) (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6. รายได้		
ไม่เกิน 20,000 บาท	178	44.6
20,001 - 30,000 บาท	116	29.1
30,000 บาทขึ้นไป	105	26.3
7. ระยะเวลาโดยเฉลี่ยในการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศ		
2 - 3 วัน	78	19.5
4 - 5 วัน	246	61.7
6 วันขึ้นไป	75	18.8
8. โรคประจำตัวหรือปัญหาทางด้านสุขภาพ		
มี	60	15
ไม่มี	339	85.0
9. ประวัติการแพ้ยา		
มี	85	21.3
ไม่มี	314	78.7
10. การได้รับวัคซีนหรือยาาก่อนการเดินทาง		
เคยได้รับ	178	44.6
ไม่เคยได้รับ	221	55.4

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 58.9 เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 41.1 อยู่ใน ช่วงอายุระหว่าง 18 - 30 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.9 รองลงมา คือ 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.3 ส่วนใหญ่ มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 79.5 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.2 ประกอบอาชีพ พนักงานเอกชนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.4 รองลงมา คือ นักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 14.8 มีรายได้ระหว่าง 20,001 - 30,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.1

รองลงมา คือ มีรายได้ระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.6 ใช้ระยะเวลาโดยเฉลี่ยในการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศมากที่สุด คือ ระหว่าง 4 - 5 วัน คิดเป็นร้อยละ 61.7 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัวหรือปัญหาทางสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 85.0 ไม่มีประวัติการแพ้ยา คิดเป็นร้อยละ 78.7 และไม่เคยมีประวัติการได้รับวัคซีนหรือยาาก่อนเพื่อป้องกันโรคก่อนเดินทางไปประเทศที่มีความเสี่ยงเกี่ยวกับโรคระบาดและโรคประจำถิ่น คิดเป็นร้อยละ 55.4

ตารางที่ 2 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ประวัติการได้รับวัคซีนหรือยาาก่อนเพื่อป้องกันโรคก่อนเดินทางไปประเทศที่มีความเสี่ยงเกี่ยวกับโรคระบาดและโรคประจำถิ่นของนักท่องเที่ยวแบบอิสระ (n = 399)

ประวัติการได้รับวัคซีนหรือยาาก่อนเพื่อป้องกันโรค	เคยได้รับ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่เคยได้รับ จำนวน (ร้อยละ)
วัคซีนโรคไข้เหลือง	62 (15.5)	337 (84.5)
วัคซีนโรคไข้กาฬหลังแอ่น	73 (18.3)	326 (81.7)
วัคซีนโรคหิวาต์	106 (26.6)	293 (73.4)
วัคซีนโรคไทฟอยด์	89 (22.3)	310 (77.7)
วัคซีนโรคไข้สมองอักเสบเจอี	75 (18.8)	324 (81.2)

ตารางที่ 2 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ประวัติการได้รับวัคซีนหรือยาเกินเพื่อป้องกันโรคก่อนเดินทางไปประเทศที่มีความเสี่ยงเกี่ยวกับโรคระบาดและโรคประจำถิ่นของนักท่องเที่ยวแบบอิสระ (n = 399) (ต่อ)

ประวัติการได้รับวัคซีนหรือยาเกินเพื่อป้องกันโรค	เคยได้รับ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่เคยได้รับ จำนวน (ร้อยละ)
วัคซีนโรคตับอักเสบบีไวรัสเอ	109 (27.3)	290 (72.7)
วัคซีนโรคตับอักเสบบีไวรัสบี	130 (32.6)	269 (67.8)
วัคซีนโรคไข้หวัดใหญ่	123 (30.8)	276 (69.2)
วัคซีนโรคพิษสุนัขบ้า	100 (25.1)	299 (74.9)
ยาป้องกันมาลาเรีย	84 (21.1)	315 (78.9)

จากตารางที่ 2 พบว่า ประวัติการเคยได้รับวัคซีนหรือยาเกินเพื่อป้องกันโรคก่อนเดินทางไปประเทศที่มีความเสี่ยงเกี่ยวกับโรคระบาดและโรคประจำถิ่นของกลุ่มตัวอย่างมากที่สุดคือ วัคซีนโรคตับอักเสบบีไวรัสบี คิดเป็นร้อยละ 32.6 รองลงมาคือ วัคซีนโรคไข้หวัดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 30.8 และวัคซีนโรคตับอักเสบบีไวรัสเอ คิดเป็นร้อยละ 27.3 ส่วนวัคซีนหรือยาเกินเพื่อป้องกันโรคก่อนเดินทางไปประเทศที่มีความเสี่ยงเกี่ยวกับ

โรคระบาดและโรคประจำถิ่นที่กลุ่มตัวอย่างไม่เคยได้รับมากที่สุดคือ วัคซีนโรคไข้หวัดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 84.5 รองลงมาคือ วัคซีนโรคไข้กาฬหลังแอ่น คิดเป็นร้อยละ 81.7 และวัคซีนโรคไข้สมองอักเสบเจอี คิดเป็นร้อยละ 81.2 ซึ่งเมื่อพิจารณาภาพรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับวัคซีนหรือยาเกินเพื่อป้องกันโรคก่อนเดินทางไปประเทศที่มีความเสี่ยงเกี่ยวกับโรคระบาดและโรคประจำถิ่น

ตารางที่ 3 แสดงระดับพฤติกรรมเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการเดินทางท่องเที่ยว (n = 399)

พฤติกรรมเตรียมตัวด้านสุขภาพ ก่อนการเดินทางท่องเที่ยว	ระดับพฤติกรรม					
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านการแสวงหาข้อมูลสุขภาพ	105	23.6	218	54.6	76	19.0
ความพร้อมด้านร่างกาย	133	33.3	173	43.4	93	23.3
ความพร้อมด้านจิตใจ	268	67.2	98	24.6	33	8.3
การป้องกันความเสี่ยงจากการเจ็บป่วยและอันตราย	164	41.1	181	45.4	54	13.5

จากตารางที่ 3 พบว่า พฤติกรรมเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างในด้านการแสวงหาข้อมูลสุขภาพ การป้องกันความเสี่ยงจากการเจ็บป่วยและอันตราย และการเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย อยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.6, 45.4 และ 43.4 ตามลำดับ ส่วนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 67.2

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวแบบอิสระกับพฤติกรรมเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการ

ท่องเที่ยวต่างประเทศ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลอื่นประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาโดยเฉลี่ยในการเดินทางท่องเที่ยว โรคประจำตัวหรือปัญหาด้านสุขภาพ ประวัติการแพ้ยา และประวัติการได้รับวัคซีนหรือยาเกินเพื่อป้องกันโรคก่อนเดินทางไปประเทศที่มีความเสี่ยงเกี่ยวกับโรคระบาดและโรคประจำถิ่น นำมาทดสอบหาความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ ได้ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ (n = 399)

ปัจจัยส่วนบุคคล	พฤติกรรมการเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการเดินทางท่องเที่ยว												
	ด้านการแสวงหาข้อมูลสุขภาพ			ความพร้อมด้านร่างกาย			ความพร้อมด้านจิตใจ			การป้องกันความเสี่ยงจากการเจ็บป่วยและอันตราย			
	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	
เพศ	ชาย	45 (11.3)	84 (21.1)	35 (8.8)	51 (12.8)	77 (19.3)	36 (9.0)	104 (26.1)	45 (10.5)	18 (4.5)	65 (16.3)	76 (19.0)	23 (5.8)
	หญิง	60 (15.0)	134 (33.6)	41 (10.3)	82 (20.6)	96 (24.1)	57 (14.3)	164 (41.1)	56 (14.0)	15 (3.8)	99 (24.8)	105 (26.3)	31 (7.8)
		$\chi^2 = 1.498$ p-value = 0.473			$\chi^2 = 1.467$ p-value = 0.480			$\chi^2 = 3.172$ p-value = 0.205			$\chi^2 = 0.254$ p-value = 0.881		
	อายุ												
18 - 30 ปี		67 (16.8)	155 (38.8)	49 (12.3)	89 (22.3)	120 (30.1)	62 (15.5)	180 (45.1)	74 (18.5)	17 (4.3)	110 (27.6)	133 (33.3)	28 (7.0)
	31 - 40 ปี		30 (7.5)	54 (13.5)	21 (5.3)	35 (8.8)	46 (11.5)	24 (6.0)	70 (17.5)	23 (5.8)	12 (3.0)	46 (11.5)	42 (10.5)
	มากกว่า 40 ปีขึ้นไป		8 (2.0)	9 (2.3)	6 (1.5)	9 (2.3)	7 (1.8)	7 (1.8)	18 (4.5)	1 (0.3)	4 (1.0)	8 (2.0)	6 (1.5)
		$\chi^2 = 3.407$ p-value = 0.492				$\chi^2 = 1.727$ p-value = 0.786				$\chi^2 = 10.294$ p-value = 0.036*	$\chi^2 = 17.537$ p-value = 0.002*		
สถานภาพ													
	โสด	76 (19.0)	180 (45.1)	61 (15.3)	96 (24.1)	140 (35.1)	81 (20.3)	211 (52.9)	80 (20.1)	26 (6.5)	130 (32.6)	145 (36.3)	42 (10.5)
	ไม่โสด	29 (7.3)	38 (9.5)	15 (3.8)	37 (9.3)	33 (8.3)	12 (3.0)	57 (14.3)	18 (4.5)	7 (1.8)	34 (8.5)	36 (9.0)	12 (3.0)
	$\chi^2 = 4.543$ p-value = 0.103				$\chi^2 = 7.866$ p-value = 0.120*				$\chi^2 = 0.380$ p-value = 0.827	$\chi^2 = 0.144$ p-value = 0.930			
ระดับการศึกษา													
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	20 (5.0)	24 (6.0)	4 (1.0)	29 (7.3)	12 (3.0)	7 (1.8)	43 (10.8)	1 (0.3)	4 (1.0)	28 (7.0)	11 (2.8)	9 (2.3)
	ปริญญาตรี	65 (16.3)	147 (36.8)	64 (16.0)	78 (19.5)	124 (31.1)	74 (18.5)	170 (42.6)	81 (20.3)	25 (6.3)	101 (25.3)	138 (34.6)	37 (9.3)
	สูงกว่าปริญญาตรี	20 (5.0)	47 (11.8)	8 (2.0)	26 (6.5)	37 (9.3)	12 (3.0)	55 (13.8)	16 (4.0)	4 (1.0)	35 (8.8)	32 (8.0)	8 (2.0)
	$\chi^2 = 14.416$ p-value = 0.006*				$\chi^2 = 21.978$ p-value = 0.001*				$\chi^2 = 19.048$ p-value = 0.001*	$\chi^2 = 13.580$ p-value = 0.009*			

ตารางที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ (n = 399) (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	พฤติกรรมการเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการเดินทางท่องเที่ยว									
	ด้านการแสวงหาข้อมูลสุขภาพ			ความพร้อมด้านร่างกาย			ความพร้อมด้านจิตใจ			การป้องกันความเสี่ยงจากการเจ็บป่วยและอันตราย
	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	
อาชีพ										
ภาครัฐ และ รัฐวิสาหกิจ	21 (5.3)	43 (10.8)	8 (2.0)	28 (7.0)	29 (7.3)	15 (3.8)	54 (13.5)	14 (3.5)	4 (1.0)	34 (8.5) 30 (7.5) 8 (2.0)
ภาคเอกชน	27 (6.8)	102 (25.6)	48 (12.0)	40 (10.0)	90 (22.6)	47 (11.8)	95 (23.8)	62 (15.5)	20 (5.0)	53 (13.3) 96 (24.1) 28 (7.0)
ธุรกิจส่วนตัว	18 (4.5)	26 (6.5)	5 (1.3)	21 (5.3)	20 (5.0)	8 (2.0)	42 (10.5)	4 (1.0)	3 (0.8)	21 (5.3) 18 (4.5) 10 (2.5)
นักเรียน/นักศึกษา	11 (2.8)	36 (9.0)	12 (3.0)	15 (3.8)	25 (6.3)	19 (4.8)	39 (9.8)	16 (4.0)	4 (1.0)	26 (6.5) 28 (7.0) 5 (1.3)
อื่นๆ	28 (7.0)	11 (2.8)	3 (0.8)	29 (7.3)	9 (2.3)	4 (1.0)	38 (9.5)	2 (0.5)	2 (0.5)	30 (7.5) 9 (2.3) 3 (0.8)
	χ ² = 58.714 p-value = 0.001*			χ ² = 39.930 p-value = 0.001*			χ ² = 35.923 p-value = 0.001*			χ ² = 30.123 p-value = 0.001*
รายได้ต่อเดือน										
ไม่เกิน 20,000 บาท	66 (16.5)	82 (20.6)	30 (7.5)	75 (18.8)	62 (15.5)	41 (10.3)	139 (34.8)	25 (6.3)	14 (3.5)	95 (23.8) 67 (16.8) 16 (4.0)
20,001 - 30,000 บาท	21 (5.3)	73 (18.3)	22 (5.5)	25 (6.3)	62 (15.5)	29 (7.3)	67 (16.8)	37 (9.3)	12 (3.0)	34 (8.5) 66 (16.5) 16 (4.0)
มากกว่า 30,000 บาท	18 (4.5)	63 (15.8)	24 (6.0)	33 (8.3)	49 (12.3)	23 (5.8)	62 (15.5)	36 (9.0)	7 (1.8)	35 (8.8) 48 (12.0) 22 (5.5)
	χ ² = 19.821 p-value = 0.001*			χ ² = 15.292 p-value = 0.004*			χ ² = 21.285 p-value = 0.001*			χ ² = 24.721 p-value = 0.001*
ระยะเวลา										
2 - 3 วัน	21 (5.3)	50 (12.5)	7 (1.8)	31 (7.8)	26 (6.5)	21 (5.3)	64 (16.0)	9 (2.3)	5 (1.3)	30 (7.5) 40 (10.0) 8 (2.0)
4 - 5 วัน	53 (13.3)	136 (34.1)	57 (14.3)	65 (16.3)	115 (28.8)	66 (16.5)	139 (34.8)	54 (21.1)	23 (5.8)	94 (23.6) 166 (29.1) 36 (9.0)
มากกว่า 5 วัน	31 (7.8)	32 (8.0)	12 (3.0)	37 (9.3)	32 (8.0)	6 (1.5)	65 (16.3)	5 (1.3)	5 (1.3)	40 (10.0) 25 (6.3) 10 (2.5)
	χ ² = 18.548 p-value = 0.001			χ ² = 22.000 p-value = 0.001*			χ ² = 36.254 p-value = 0.001*			χ ² = 7.373 p-value = 0.117
โรคประจำตัว										
ไม่มี	97 (24.3)	195 (48.9)	47 (11.8)	125 (31.3)	147 (36.8)	67 (16.8)	241 (60.4)	77 (19.3)	21 (5.3)	149 (37.3) 150 (37.6) 40 (10.0)
มี และไม่ทราบ	8 (2.0)	23 (5.8)	29 (7.3)	8 (2.0)	26 (6.5)	26 (6.5)	27 (6.8)	21 (5.3)	12 (3.0)	15 (3.8) 21 (7.8) 14 (3.5)
	χ ² = 39.756 p-value = 0.001*			χ ² = 20.624 p-value = 0.001*			χ ² = 20.047 p-value = 0.001*			χ ² = 10.084 p-value = 0.006*

ตารางที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ (n = 399) (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	พฤติกรรมการเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการเดินทางท่องเที่ยว											
	ด้านการแสวงหาข้อมูลสุขภาพ			ความพร้อมด้านร่างกาย			ความพร้อมด้านจิตใจ			การป้องกันความเสี่ยงจากการเจ็บป่วยและอันตราย		
	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ต่ำ
ประวัติแพ้ยา	89 (22.3)	175 (43.9)	50 (12.5)	114 (28.6)	130 (32.6)	70 (17.5)	226 (56.6)	62 (15.5)	26 (6.5)	143 (35.8)	128 (32.1)	43 (10.8)
	16 (4.0)	43 (10.8)	26 (6.5)	19 (4.8)	43 (10.8)	23 (5.8)	42 (10.5)	36 (9.0)	7 (1.8)	21 (5.3)	53 (13.3)	11 (2.8)
	$\chi^2 = 10.018$ p-value = 0.006*			$\chi^2 = 5.861$ p-value = 0.053			$\chi^2 = 18.990$ p-value = 0.001*			$\chi^2 = 13.966$ p-value = 0.001*		
ประวัติการได้รับวัคซีน	92 (23.1)	184 (46.1)	48 (12.0)	117 (29.3)	152 (38.1)	55 (13.8)	229 (57.4)	82 (20.6)	13 (3.3)	145 (36.3)	153 (38.3)	26 (6.5)
	13 (3.3)	34 (8.5)	28 (7.0)	16 (4.0)	21 (5.3)	38 (9.5)	39 (9.8)	16 (4.0)	20 (5.0)	19 (4.8)	28 (7.0)	28 (7.0)
	$\chi^2 = 20.508$ p-value = 0.001*			$\chi^2 = 38.674$ p-value = 0.001*			$\chi^2 = 41.347$ p-value = 0.001*			$\chi^2 = 45.556$ p-value = 0.001*		

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ ประกอบด้วย

อายุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเตรียมความพร้อมด้านจิตใจ และด้านการป้องกันความเสี่ยงจากการเจ็บป่วยและอันตราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สถานภาพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ระยะเวลาโดยเฉลี่ยในการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเตรียมตัวด้านสุขภาพ 3 ด้าน คือ ด้านการแสวงหาข้อมูลสุขภาพ ความพร้อมด้านร่างกาย และความพร้อมด้านจิตใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประวัติการแพ้ยา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเตรียมตัวด้านสุขภาพ 3 ด้าน คือ ด้านการแสวงหาข้อมูลสุขภาพ ความพร้อมด้านจิตใจ และด้านการป้องกันความเสี่ยงจากการเจ็บป่วยและอันตราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน โรคประจำตัว และประวัติการได้รับวัคซีนหรือยาเกินเพื่อป้องกันโรคก่อนเดินทางไปประเทศที่มีความเสี่ยงเกี่ยวกับโรคระบาดและโรคประจำถิ่นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเตรียมตัวด้านสุขภาพ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการแสวงหาข้อมูลสุขภาพ ความพร้อมด้านร่างกาย ความพร้อมด้านจิตใจ และด้านการป้องกันความเสี่ยงจากการเจ็บป่วยและอันตราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วิจารณ์

จากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวแบบอิสระ ประกอบด้วย

อายุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเตรียมความพร้อมด้านจิตใจ และด้านการป้องกันความเสี่ยงจากการเจ็บป่วยและอันตราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอายุถือเป็นปัจจัยส่วนบุคคลด้านที่มีผลต่อแนวโน้มในการปฏิบัติพฤติกรรม⁵ ซึ่งตามแนวคิดทฤษฎีด้านพฤติกรรมศาสตร์ นั้นอายุที่มากขึ้นจะส่งผลต่อกระบวนการรับรู้ ก่อให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพในทางที่เหมาะสม นอกจากนี้อาจเนื่องมาจากมีลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศแบบอิสระโดยไม่ผ่านบริษัทนำเที่ยว จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาข้อมูลเพื่อ

วางแผนการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี ทั้งในเรื่องวิธีการเดินทาง สถานที่พัก หรือแม้แต่สถานที่ท่องเที่ยวที่มีความปลอดภัยเพื่อเป็นการป้องกันความเสี่ยงจากการเจ็บป่วย และอันตรายจากการท่องเที่ยว ซึ่งการวางแผนการท่องเที่ยวดังกล่าวยังถือเป็นการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจเพราะเป็นการเตรียมการล่วงหน้าก่อนที่จะพบเจอกับสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ตลอดจนประเพณีและวัฒนธรรมที่แตกต่างกับวิถีชีวิตในประเทศของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Orem⁶ ที่กล่าวว่าอายุมีอิทธิพลต่อความสามารถของพฤติกรรมดูแลตนเอง โดยพฤติกรรมดูแลตนเองจะเพิ่มขึ้นตามอายุจนสูงสุดในวัยผู้ใหญ่ และอาจลดลงเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ

สถานภาพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคนโสดไม่มีภาระที่ต้องดูแลครอบครัวจึงมีเวลาในการดูแลร่างกาย หรือมีเวลาในการเตรียมความพร้อมด้านร่างกายมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพไม่โสด สอดคล้องกับอัฐริมา พิสัยพันธ์⁷ และ Trost SG และคณะ⁸ ที่กล่าวว่าคนที่มีสถานภาพโสดจะไม่มีภาระทางครอบครัวจึงทำให้มีเวลาในการเตรียมความพร้อมด้านร่างกายมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพไม่โสด

ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน โรคประจำตัว และประวัติการได้รับวัคซีนก่อนการเดินทางไปต่างประเทศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเตรียมตัวด้านสุขภาพทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการแสวงหาข้อมูลสุขภาพ ความพร้อมด้านร่างกาย ความพร้อมด้านจิตใจ และด้านการป้องกันความเสี่ยงจากการเจ็บป่วยและอันตราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษากับพฤติกรรมด้านการแสวงหาข้อมูลสุขภาพนั้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมด้านการแสวงหาข้อมูลสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านพฤติกรรมเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมด้านการเตรียมความพร้อมด้านร่างกายอยู่ในระดับปานกลางแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีที่มีพฤติกรรมด้านการเตรียมความพร้อมด้านร่างกายอยู่ในระดับสูง ในด้านพฤติกรรมเตรียมความพร้อมด้านจิตใจ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมด้านการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจอยู่ในระดับสูง และในด้านการป้องกันความเสี่ยงจากการเจ็บป่วยและอันตราย พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาค้นคว้าปริญญาตรี และมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีพฤติกรรมด้านการป้องกันความเสี่ยงจากการเจ็บป่วยและอันตรายอยู่ในระดับสูงแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีที่มีพฤติกรรม

ด้านการเตรียมความพร้อมด้านการป้องกันความเสี่ยงจากการเจ็บป่วยและอันตรายส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จากข้อมูลดังกล่าวมีข้อน่าสังเกตคือกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีให้ความสำคัญกับการเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศอยู่ในระดับสูง ซึ่งขัดแย้งกับแนวคิดของ Pender⁹ ที่เชื่อว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงย่อมแสวงหาสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพได้ดีกว่าผู้ที่มีระดับศึกษาน้อย

อาซิฟ และรายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเตรียมตัวด้านสุขภาพ โดยข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ยังแสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาซิฟ และรายได้ต่อเดือนของกลุ่มเป้าหมายแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ ซึ่งหากพิจารณาจะพบว่าอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง โดยเฉพาะในปัจจัยด้านรายได้ต่อเดือนยังแสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้ที่มีรายได้ไม่เกิน 20,000 บาท กลับมีพฤติกรรมเตรียมตัวด้านสุขภาพในด้านพฤติกรรมเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย พฤติกรรมเตรียมความพร้อมด้านจิตใจ และพฤติกรรมเตรียมความพร้อมด้านการป้องกันความเสี่ยงจากการเจ็บป่วยและอันตรายอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเจ็บป่วยหรือการได้รับอันตรายในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวอาจส่งผลกระทบต่อความสุข ความสนุกจากการเดินทางท่องเที่ยวรวมถึงค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูงในการเข้ารับการรักษาพยาบาลในกรณีเกิดการเจ็บป่วยขณะอยู่ต่างประเทศ ดังนั้นเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจึงอาจเป็นเหตุผลทำให้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับการเตรียมตัวด้านสุขภาพมากกว่ากลุ่มอื่น ไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ Pender⁹ ที่ว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อศักยภาพในการดูแลตนเอง โดยผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูง จะมีรายได้สูง ซึ่งเอื้อประโยชน์ให้บุคคลสามารถดูแลตนเองให้ได้รับอาหารเพียงพอ ตลอดจนเข้าถึงบริการได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งจัดหาข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวก และส่งเสริมสุขภาพของตนเอง

ในด้านระยะเวลาเฉลี่ยในการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเตรียมตัวด้านสุขภาพ ซึ่งระยะเวลาที่อยู่ในสถานที่ที่เดินทางไปท่องเที่ยวในต่างประเทศย่อมมีความเสี่ยงมากขึ้นต่อการเจ็บป่วย เช่น จากเชื้อโรคประจำถิ่น โรคระบาด และหากยังใช้เวลาในการเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้นเท่าไรย่อมเพิ่มโอกาสเสี่ยงด้านสุขภาพมากขึ้นเท่านั้น จากการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับการเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการเดินทาง

ท่องเที่ยวต่างประเทศอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูงและไม่ว่าใช้จำนวนวันหรือระยะเวลาเฉลี่ยในการเดินทางท่องเที่ยวมากหรือน้อยก็มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ สอดคล้องกับข้อมูลจากองค์การอนามัยโลกที่บอกว่าระยะเวลาการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งในการกำหนดความเสี่ยงที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ^{10, 11}

โรคประจำตัว ประวัติการแพ้ยา ประวัติการได้รับวัคซีน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเตรียมตัวด้านสุขภาพ อาจเนื่องจากการให้ความสำคัญกับความเสี่ยงต่อสุขภาพและเข้าใจว่าความเสี่ยงและอันตรายของแต่ละบุคคลในการเดินทางท่องเที่ยวไม่เท่ากัน โดยเฉพาะผู้ที่มีปัญหาด้านสุขภาพมีโรคประจำตัวหรือมีประวัติการแพ้ยาซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงที่อาจจะเกิดความเจ็บป่วยขณะเดินทางท่องเที่ยว¹¹ ดังนั้นนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ย่อมต้องให้ความสำคัญตลอดจนใส่ใจในการดูแลสุขภาพตนเองมากกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งเมื่อพิจารณาจากผลการศึกษากลับแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีปัญหาด้านสุขภาพมีการเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการเดินทางท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางมีเพียงการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจเท่านั้นที่อยู่ในระดับสูง โดยสาเหตุที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมอยู่ในระดับนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่มีปัญหาด้านสุขภาพต้องไปพบแพทย์ประจำตัวตามนัดหมายอย่างสม่ำเสมออยู่แล้ว และอาจได้รับคำแนะนำจากแพทย์ประจำตัวเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกันและลดความเสี่ยงด้านสุขภาพต่างๆ เช่น การดูแลเรื่องสำหรับผู้ที่มีแพ้อาหารบางชนิด การออกกำลังกายเพื่อเตรียมความพร้อมให้ร่างกายแข็งแรง เป็นต้น จึงเหมือนมีการเตรียมตัวด้านสุขภาพอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องมีการเตรียมตัวด้านสุขภาพเป็นพิเศษก่อนการเดินทางท่องเที่ยว

นอกจากนี้ ในปัจจัยส่วนบุคคลเกี่ยวกับประวัติการได้รับวัคซีนหรือยาเกินเพื่อป้องกันโรคก่อนเดินทางไปประเทศที่มีความเสี่ยงเกี่ยวกับโรคระบาดและโรคประจำถิ่นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเตรียมตัวด้านสุขภาพ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประวัติเคยได้รับวัคซีนหรือยาเกินเพื่อป้องกันโรคฯ ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการเดินทางท่องเที่ยวไม่แตกต่างกับกลุ่มที่ไม่เคยได้รับวัคซีนฯ และจากข้อมูลยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประวัติเคยได้รับวัคซีนฯ มีพฤติกรรมเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการเดินทางท่องเที่ยวในด้านการเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย และในด้านการป้องกันความเสี่ยงจากการเจ็บป่วยและอันตรายอยู่ในระดับปานกลาง

ถึงระดับต่ำ ทั้งที่เป็นกลุ่มที่น่าจะเป็นผู้รับรู้โอกาสเสี่ยงและความรุนแรงจากการติดเชื้อจากโรคระบาดและโรคประจำถิ่น และน่าจะเป็นผู้ที่มีการรับรู้ประโยชน์ของวัคซีนดังกล่าวเป็นอย่างดี อาจเนื่องมาจากการผ่านประสบการณ์ในการได้รับวัคซีน มาแล้วจึงวางใจและเพิกเฉยต่อการเตรียมตัวด้านสุขภาพในด้านการป้องกันความเสี่ยงจากการเจ็บป่วยและอันตราย และส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากแบบสอบถามที่ใช้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการได้รับวัคซีนหรือยาเกินเพื่อป้องกันโรคก่อนเดินทางไปประเทศที่มีความเสี่ยงเกี่ยวกับโรคระบาดและโรคประจำถิ่นเท่านั้น ซึ่งไม่ได้ครอบคลุมถึงเหตุผลหรือสาเหตุของการฉีดวัคซีน อีกทั้งไม่ได้เก็บข้อมูลในส่วนของการสถานที่ที่เป็นประเทศปลายทางที่กลุ่มตัวอย่างเดินทางไปท่องเที่ยวซึ่งในบางประเทศก็ไม่มีความเสี่ยงหรือความจำเป็นที่ต้องได้รับการฉีดวัคซีนดังกล่าว

จากการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยพบข้อจำกัดเกี่ยวกับปัจจัยบางตัวที่ไม่ได้นำศึกษาในครั้งนี้ เช่น แผนการเดินทางท่องเที่ยว ประเทศที่เป็นจุดหมายปลายทาง ลักษณะกิจกรรมที่จะทำ ประสบการณ์การเดินทางท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งอาจมีผลต่อการเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการเดินทางท่องเที่ยว นอกจากนี้ควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพประกอบเพื่อให้ทราบถึงเหตุผลตลอดจนรายละเอียดต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติพฤติกรรมดังกล่าว

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษานี้ทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวอิสระ ทราบรูปแบบพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพ บางข้อมูลยังทำให้ทราบถึงระดับการให้ความสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อความตระหนักเกี่ยวกับการป้องกันความเสี่ยงด้านสุขภาพก่อนการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ
2. จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวแบบอิสระมีพฤติกรรมการเตรียมตัวด้านสุขภาพก่อนการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศในภาพรวมยังอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งที่เรื่องสุขภาพเป็นเรื่องสำคัญที่ควรคำนึงถึงเป็นอันดับต้นๆ ดังนั้นจึงควรมีการรณรงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ เพื่อเกิดความตระหนักรวมถึงการจัดระบบบริการสุขภาพให้กับผู้ที่เดินทางไปท่องเที่ยวให้มากขึ้น เพื่อป้องกันผลกระทบทางสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นจากโรคระบาด โรคประจำถิ่น รวมถึงภัยธรรมชาติ อาชญากรรม และอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นจากการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้ได้รับทุนสนับสนุนจากคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีงบประมาณ 2559 ซึ่งการดำเนินการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างสมบูรณ์ด้วยความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิ และ Facebook fanpage “บันทึกคนซีเที่ยว” ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ให้ทางคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. National Statistical Office and Tourism Authority of Thailand. The Survey on Travel Behavior of Thai People 2014. [Internet]. 2014. [cited 2015 February 24]. Available from: <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/TravelFull58.pdf>
2. TAT Intelligence Center. Tourism Authority of Thailand. Average expenditure of outgoing Thai travelers 2009 - 2013. [Internet]. 2014. [cited 2015 February 15]. Available from: <http://intelligencecenter.tat.or.th:8080/apex/f?p=1:14:0:::>
3. Uthayan C. Tourist Behaviour. [Internet]. 2009. [cited 2015 February 14]. Available from: <https://touristbehaviour.wordpress.com/1/>
4. Schlagenhauf P, Chen LH, Wilson ME, Freedman DO, Tcheng D, Schwartz E, et al. Sex and gender differences in travel-associated disease. [Internet]. 2010 [cited 2016 July 20]. Available from: <https://academic.oup.com/cid/article/50/6/826/417348>
5. Rosenstock, Irwin M. Historical origins of the health belief model. Health Education Monographs 1974;2:328-35
6. Orem, Dorothea E. Nursing: concepts of practice. 4th ed. St.Louis, Missouri: Mosby year Book Inc; 1991.
7. Pisaiphan A, Pattaraarchachai J, Viwatpanich K. Association of factors with health behaviors in Thai adults. Thammasat Medical Journal 2013; 13:352-60

8. Trost SG, Owen N, Bauman AE, Sallis JF, Brown W. Correlates of adults' participation in physical activity: review and update. *Med Sci Sports Exerc* 2002;34:1996-2001.
9. Pender N. J. Health promotion nursing practice. Appleton century-crofts. Norwalk. 1987
10. Kullavanijaya P, Kongkum P. Risk factors and preparation for travel. In: Bovornkitti S., Wilairatana P, Looareesuwan S, editors. Textbook of travel medicine. 1st ed, Bangkok: Bangkok Wetchasan Printing House; 2004. p. 89-95
11. Piyaphanee W. Risk assessment and pre-travel counselling. In: Piyaphanee W, Chanthavanich P, editors. Travel medicine. 1st ed, Bangkok: Natikul Press; 2018. p. 29-36

Abstract

Relationships between Individual Factors and health preparation of independent travelers prior to travel abroad

Aphicha Nomsiri, Nathinee Phongphaitoonsin

Department of Community Medicine and Family medicine, Faculty of Medicine, Thammasat University

Introduction: Foreign individual tourism becomes more popular around the world. If independent travelers do not prepare their health before their trips, they may get sick, injured or dead overseas. This research aimed to study the relationship between individual factors of independent travelers and their health preparation behaviors prior to travel abroad.

Method: The online anonymous self-answered questionnaire was employed to collect data. Three hundred and ninety-nine participants responded. Statistics used for analyzing the data were frequency, percentage, mean, standard deviation and chi-square

Result: The result showed that all four components of health preparation behaviors consisting of 1) health information seeking behaviors 2) physical health preparation 3) mind state preparation and 4) health and injury risk prevention; related to education background, career, monthly income, current medical problems and history of vaccination at statistical significance level 0.05.

Conclusion: The health preparation of independent travelers should be concerned prior to travel abroad. The campaign to enhance knowledge and to raise awareness as well as health information resources should be developed to support health preparation behaviors.

Keyword: health preparation, travel abroad, independent travelers